proLékaře.cz | 15.2.2026

PRAKTICKÉ VYUŽITÍ JÁDROVÉ SLOVNÍ ZÁSOBY A MODELOVÁNÍ V AUGMENTATIVNÍ A ALTERNATIVNÍ KOMUNIKACI

PRACTICAL USE OF CORE VOCABULARY AND MODELLING IN AUGMENTATIVE AND ALTERNATIVE COMMUNICATION

Jana Šarounová[1]

Jana Šarounová

Abstrakt

Článek se zabývá dvěma tématy v oblasti augmentativní a alternativní komunikace (AAK), která jsou důležitá pro zavádění aktivní komunikace uživatelů – jádrovou slovní zásobou a modelováním. Využití jádrové slovní zásoby umožňuje uživateli komplexnější vyjadřování v řadě komunikačních situací, rozšíření komunikace i o jiné nástroje, než je jen žádost. Zavádí užívání vět a zapojuje více slovních druhů, a to vše jak v manuálních znacích, tak v komunikaci pomocí symbolů. Modelování pak představuje nejpřirozenější metodu „nácviku“ dorozumívání pomocí AAK, kdy komunikaci pomocí metod AAK uživateli předvádí a ukazuje jeho okolí v každodenních situacích.

Abstract

The article deals with two topics of augmentative and alternative communication (AAC), which are important for the implementation of active user communication – core vocabulary and modelling. Use of the core vocabulary allows an AAC user to express him-/herself more comprehensively in many communication opportunities and to extend communication to situations other than mere requests. It introduces the use of sentences and expands the vocabulary in both manual signs and symbol communication. Modelling represents the most natural method of "training" communication using AAC, during which ACC methods are demonstrated to the user by his/her communication partners in everyday situations.

Klíčová slova

augmentativní a alternativní komunikace, jádrová slovní zásoba, okrajová (tematická) slovní zásoba, modelování

Keywords

augmentative and alternative communication, core vocabulary, fringe vocabulary, modelling

Úvod

V poslední době se mezi odborníky, kteří se profesně věnují augmentativní a alternativní komunikaci (AAK) v různých zemích, častěji objevují dvě témata – jádrová slovní zásoba a modelování. U nás zatím nejsou do běžné praxe zapojována příliš často. Přesto jde o témata důležitá, která v jistém smyslu mohou být při osvojování komunikace pomocí metod AAK u některých uživatelů až průlomová – a **to proto, že se týkají samotného obsahu sdělení, jeho jazykové stránky a směřují k funkční aktivní komunikaci v řadě situací.** Právě jádrové slovní zásobě a modelování ve vztahu k AAK je věnován tento článek a jeho cílem je problematiku shrnout především pro potřeby každodenní praxe odborníků, kteří pracují s uživateli AAK.

Jádrová slovní zásoba

Jádrová slovní zásoba (v angličtině „core vocabulary“) se do praxe odborníků v České republice zavádí až v posledních letech, i když ve světovém kontextu tento pojem nový není. Co je tedy jádrová slovní zásoba a kde se tento termín objevil? Už například v 2. vydání jedné ze stěžejních publikací o AAK Augmentative and Alternative Communication od autorů Beukelmana a Mirendy z roku 1998 čteme

[1] Mgr. Jana Šarounová, Speciálně pedagogické centrum pro děti a mládež s vadami řeči se zaměřením na augmentativní a alternativní komunikaci s.r.o., Jivenská 1066/7, 140 00 Praha 4, Česká republika. E-mail: sarounova@alternativnikomunikace.cz.

https://doi.org/10.36833/lkl.2022.007 Přijato k recenzi: 13. 3. 2022 Přijato k publikaci: 1. 5. 2022
licensed under CC BY-NC

proLékaře.cz | 15.2.2026

o jádrové slovní zásobě toto: *Jádrová slovní zásoba odkazuje na slova a slovní spojení, která běžně používají různé osoby a vyskytují se velmi často.* (Beukelman, Mirenda, 1998, s. 33)

Sachse píše, že k jádrové slovní zásobě počítáme asi 200–300 slov, která se v daném jazyce nejčastěji užívají, patří sem např. takzvaná malá slova (já, ty, a, také, nebo, ne, ano, jsem, co) a některá pomocná a způsobová slovesa (mít, moci, umět, být), která se v komunikaci objevují vlastně stále. (Sachse in Šarounová, 2014, s. 57)

Jde tedy o slova, která sama o sobě **často nejsou nositeli hlavního sdělení**, ale slouží k tomu, abychom je použili k tvoření věty a ke komplexnějšímu vyjadřování v mnoha situacích, protože tato slova se v závislosti na situaci či tématu konverzace nemění, zůstávají stejná. Nejsou to tedy – jak se někdy lidé domnívají – slova týkající se výhradně základních potřeb nebo hygieny**. Jde hlavně o způsobová a pomocná slovesa, zájmena, přídavná jména, sociální fráze, slovesa užívaná napříč různými situacemi (například vidět, slyšet, jít), slova pro pokračování či ukončení aktivity (např. ještě, hotovo), slova pro hodnocení a komentování (např. dobré, špatné, líbí se mi).**

Vedle jádrového slovníku pak stojí **okrajová nebo tematická slovní zásoba** (v angličtině se užívá termín „fringe vocabulary", tedy okrajová slovní zásoba), což jsou slova, která se **dotýkají konkrétního tématu komunikace a nelze je snadno přenést do jiné komunikační situace.** Zde jde převážně **o specifická podstatná jména a slovesa** – tedy právě o slovní zásobu, z níž jsme si zvykli sestavovat komunikační knihy, tabulky, mřížky v elektronických pomůckách (například oblíbená jídla, slovesa patřící k rozvrhu dne apod.). **V tomto smyslu je možná poněkud zavádějící termín „okrajová slovní zásoba", protože tato slova pro uživatele okrajová nejsou, potřebuje je v situacích, které jsou pro něj důležité. Proto je možná vhodnější termín slova tematická. Okrajová jsou totiž spíše ve frekvenci, ve které se objevují v běžné řeči daného jazyka**. **Jádrová slova se objevují nepoměrně častěji.**

Autorky publikace o podpoře neverbálního dítěte v mateřské škole vysvětlují jádrovou a tematickou (okrajovou) slovní zásobu na jednoduchém příkladu: *S dvouletým Vašíkem jdeme jeden den na hřiště a druhý den plavat. Je jasné, že na hřišti budeme používat slova jako písek, lopatka, houpat se, v bazéně pak třeba voda, ručník, plavat, sprchovat, vířivka. „Bazénová" slova pravděpodobně na hřišti neužijeme a naopak. Jde převážně o podstatná jména a pro určité prostředí specifická slovesa – to jsou slova* ***okrajová, tematická****. Kromě toho ale Vašík na hřišti i v bazénu bude používat i jiná slova, která budou pro obě tato prostředí společná (a nejen pro ně), např. hotovo, ještě, chci, mám, to je, dobrý (hezký), špatný (ošklivý), jiný… To jsou* ***slova jádrová****.* (Foster Skalová, Kunová, Šarounová, 2021, s. 103)

Je zřejmé, že pokud do jádrové slovní zásoby patří až 300 slov, nemůžeme v praxi s konkrétním uživatelem pracovat hned se všemi, zvláště pokud alternativní komunikaci teprve nastavujeme. Jádrová slova musíme také pochopitelně doplnit i tematickými. Pokud tedy s klientem začínáme, můžeme klidně použít zpočátku jen čtyři nejdůležitější jádrová slova a postupně jejich počet v komunikaci navyšovat. Z čeho můžeme vybírat a čím je vhodné začít? Pokud hledáme na internetu, najdeme bezpočet různých seznamů a ukázkových tabulek s jádrovou slovní zásobou, ovšem v jiných jazycích, než je čeština. Předpokládáme, že většina slov bude v češtině užívána obdobně, přesto i zde budou samozřejmě nějaké rozdíly. Seznamy nelze tedy jednoduše přeložit, ale je třeba je i adaptovat. Zde je ukázka takto přeloženého a autorkou tohoto článku mírně adaptovaného seznamu 100 často používaných slov jádrové slovní zásoby (**PRC-Saltillo, 2020, 200 High Frequency Core Words**), který byl původně sestaven na základě několika zdrojů (viz seznam literatury):

Slova pro sociální kontakt:
- ano, ne, děkuji, prosím, ahoj/dobrý den, na shledanou;

osobní a přivlastňovací zájmena:
- já, můj, moje, ty, tvůj, tvoje, to, on, ona, my, vy, oni;

slova pro vyjádření otázek:
- co, kdy, kde, kdo, proč, jak;

slovesa v různých tvarech a časech i záporné formě:
- být (jsem, je, byl, byli, bylo, bude), chtít (chci), moci, mít, dívat se/vidět, dělat, najít, dát, otevřít, zavřít, jíst, pít, pomoci, potřebovat, říci, číst, cítit se, pracovat/dělat, hrát, jít, jet, líbit se, mít rád, ne-;

přídavná jména:
- velký, malý, rychlý, pomalý, stejný, jiný, pěkný/hezký, červený, modrý, žlutý, dobrý, špatný/ošklivý, nový, starý, veselý, smutný;

předložky a příslovce týkající se polohy:
- v, na, nahoře, nahoru, dole, dolů, pro, pod, nad, s;

ukazovací a neurčitá zájmena:
- to, tamto, někteří, něco, všichni, všechno;

spojky:
- a, ale, nebo;

příslovce:
- kdy, kde, kam, jak, ještě/znovu, dost/hotovo, později, tady, tam, pryč, venku, ven.

Jak na jádrovou slovní zásobu prakticky?

Pokud se člověk s těmito slovy zařazenými do komunikačních pomůcek setká poprvé, pravděpodobně nebude vědět, jak s nimi pracovat. Slova i symboly k nim jsou velmi abstraktní a zdá se, že například dítě s mentálním postižením jim nemůže vůbec porozumět, natož je začít funkčně používat. **Klíč k úspěchu je v zásadě dvojí – jednak vhodný výběr jádrových slov pro začátek a jednak užití principu modelování, o němž bude řeč v tomto článku dále.**

Jak tedy postupovat s výběrem slov? Pro začátek nelze samozřejmě použít komplexnější slovník jádrových slov, který jsme viděli výše, je třeba udělat výběr podle toho, s jakým klientem pracujeme. Lenka Říhová představuje na svém webu i-sen.cz v článku o jádrové slovní zásobě tři zjednodušené tabulky českých jádrových slov seřazených podle složitosti. Nejjednodušší První výběr jádrových slov obsahuje čtyři slova (chtít/chci, hezké/dobře, ještě/víc, konec/hotovo), Základní slovník má 20 slov a nejsložitější Rozšířená verze obsahuje 72 slov. (Říhová, citováno 17. 12. 2021)

Zde uvedu vlastní adaptaci jednoduchého slovníku jádrové slovní zásoby v rozsahu 20 slov, zpracovaného do tabulky se symboly Widgit:

proLékaře.cz | 15.2.2026

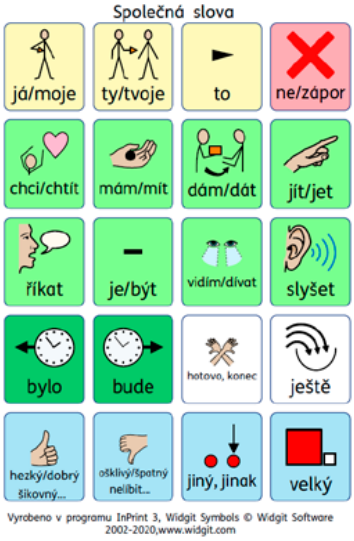

Obrázek 1: ***Tabulka jádrové slovní zásoby. Zpracováno s využitím symbolů Widgit z počítačového programu InPrint. Widgit Symbols© Widgit Software 2002–2020, www.widgit.com***

Tato tabulka může být umístěna v komunikační knize jako úvodní a připevněná v ní tak, aby se dala vyklápět pro použití s tabulkami slov tematické slovní zásoby. Dá se ale i rozdělit na jednotlivé vyklápěcí „uši“, což umožní lepší přístup z jednotlivých stránek tematické slovní zásoby (viz obrázky níže). Lze ji zpracovat i formou flipbooku, nástěnky, nebo třeba komunikační zástěry, na níž jsou připevněny symboly jádrové slovní zásoby. Na následujících obrázcích (obrázky 2 a 3) můžeme vidět příklady toho, že jádrová slovní zásoba skutečně umožní komplexnější komunikaci o tématu míst (já jsem byl…, viděl jsem…, bylo to hezké…, chci ještě…) i o tématu oblíbených hraček, pohádek apod. (mám…, chci/nechci…, líbí se mi…, malý…, ještě chci…, nemám rád…, viděl jsem…), než kdybychom používali pouze samotné tabulky z fotek míst či hraček. **Zároveň je zde i dobře vidět, že jádrová slovní zásoba pro dvě rozdílná témata je skutečně obdobná.**

Obrázek 2: ***Knížka s vyklápěcí jádrovou slovní zásobou po stranách umožní snadný přístup ze všech stran s tematickou slovní zásobou***

Obrázek 3: ***Zde je jádrová slovní zásoba na jedné vyklápěcí straně vcelku***

Tabulky jádrové slovní zásoby pochopitelně nejsou něčím, co by bylo navždy neměnné. Naopak, každý logoped by měl umět si je podle potřeby a hlavně na základě používání se svými klienty upravovat a doplňovat. Důležité je také vědět, že **jádrovou slovní zásobu se lze naučit a používat namísto symbolů v podobě manuálních znaků,** což umožní rychlejší přístup ke komunikaci v mnoha situacích.

Náš výběr jádrové slovní zásoby se může během používání ukázat jako nedokonalý – v našich podmínkách totiž stále spíše navazujeme na dostupné zahraniční zdroje a snažíme se je přizpůsobit našim poměrům. Toto snažení skutečně není vždy dokonalé. Z rozhovorů s kolegy se zemí, které mají podobnou historii i podobný nedostatek publikací o AAK a odborných výcviků (např. Polsko, Maďarsko), však víme, že jejich postupy jsou podobné. Jde o experimentování, ověřování a měnění postupů v každodenní praxi.

Tabulku jádrové slovní zásoby tedy máme vytvořenou a chceme ji s klientem v kombinaci se stránkami tematické slovní zásoby začít používat – zvládne to však? Začne ji používat sám, nebo máme jádrová slova nacvičovat? Pokud ano, jak se to dělá? Na mnohé z těchto otázek najdeme odpovědi v následujícím oddílu o modelování.

Modelování

Pojem modelování se objevuje mezi odborníky, kteří se zabývají alternativní komunikací, až posledních několik let a je v této oblasti relativně nový. V již zmíněném 2. vydání důležité publikace od Beukelmanna a Mirendy z roku 1998 slovo „modeling“ v rejstříku zcela chybí. Kniha se zmiňuje ale o takzvané „aided language stimulation“ (tedy podporované jazykové stimulaci, nebo snad v kontextu jazykové stimulaci s pomůckou), o které publikovali autoři Goosens´, Elder a Crain již v letech 1986 a 1992 (in Beukelmann, Mirenda s. 349). *Účelem této metody je poskytnout studentům modely pro flexibilní kombinování symbolů při různých příležitostech. To je založeno na předpokladu, že uživatelé profitují i z pouhého pozorování ostatních, kteří hojně užívají grafické symboly v přirozených interakcích. Komunikační partner ukazuje na symboly v uživatelově pomůcce současně se svou řečí, kterou na uživatele směřuje* (Goosens´ et al, in Beukelmann Mirenda s. 349). Zrovna tak lze zmínit třeba Judy Wine a Pninu Bialik, nestorky AAK z Izraele, které vedly v České republice v roce 1995 jedny z prvních kurzů AAK. Každý, kdo kurzy absolvoval, si asi pamatuje, že lektorky kladly největší důraz na to, aby se AAK užívala v běžných každodenních situacích, stále a přirozeně. **Nejde tedy o nový princip, ale spíše o zvědomění a zavedení do praxe něčeho, co se osvědčuje již dávno.**

Co je modelování a k čemu slouží?

Zjednodušeně řečeno, aby začínající uživatel AAK byl schopen své pomůcky užívat v komunikačních situacích, musí to nejprve vidět u ostatních. Musí zažít, jak lze fotografie, symboly (nebo i manuální znaky) kombinovat, co jimi lze vyjádřit, v jakých situacích je může použít. Pokud chceme uživatele s pomůckou „naučit“ komunikovat, stačí, když ji budeme při své řeči sami užívat. On/ona to bude zpočátku jen pozorovat, vstřebávat, tak jako malé dítě vstřebává řeč druhých, aniž je schopno ji používat. Budeme vlastně předvádět, jak se to dělá, aniž bychom trvali na tom, že to musí dělat uživatel. To je modelování.

proLékaře.cz | 15.2.2026

Podobně to popisují i němečtí autoři praktické příručky o modelování, jejíž vydání se mimochodem připravuje v českém překladu – měla by vyjít v roce 2022 v nakladatelství Pasparta. Na příkladu dívky Lisy s běžným řečovým vývojem uvádějí prakticky, co je modelování. „*Lisa během svého komunikačního vývoje měla užitek z toho, že od počátku dostávala od svého okolí intenzivní řečový vstup – stále a všude. Její komunikační partneři jí sloužili jako vzor v řeči i komunikačních kompetencích, kterými již sami disponovali. Sloužili jí jako model pro řeč a komunikaci. Proto nazýváme tento proces modelováním.* (Castañeda, Fröhlich, Waigand 2017, s. 16)

V češtině zní tento termín poněkud zvláštně, ale pro návaznost na zahraniční terminologii bude jednodušší se ho držet v této podobě.

Castañeda, Fröhlich a Waigand dále uvádějí, že běžně se vyvíjející dítě slyší od narození každý den cca 4 000 až 6 000 slov. To znamená, že do doby, než řekne své první slovo (kolem roku), setká se asi s 1,5 až 2 miliony slov (s. 16). Z toho lze odvodit, že podobnou možnost (byť nezbytně v nižší míře) musíme poskytnout dětem (i dospělým), u kterých chceme zavést augmentativní či alternativní komunikaci prostřednictvím znaků, kartiček se symboly, komunikačních knih, tabletů a dalších pomůcek. Pomůcka sama komunikaci nevyřeší – uživatel musí nejprve vidět, jak její pomocí lze komunikovat, a musí to vidět u nás, svých komunikačních partnerů.

Na tomto místě bude vhodné zmínit se o metodě VOKS (Výměnný obrázkový komunikační systém), která má svůj původ v metodě PECS (Picture Exchange Communication System). Metoda VOKS, která je vlastně počeštěnou verzí PECS, je v naší republice velmi rozšířená. Při nácviku komunikace se postupuje přesně podle sedmi lekcí: 1. Výměna obrázku za věc, 2. Užití komunikační tabulky a nácvik samostatnosti, 3. Rozlišování obrázků, 4. Tvoření jednoduché věty, 5. Odpověď na otázku „Co chceš?“, 6. Odpovědi na otázky typu „Co vidíš?“, „Co máš?“, „Co je to?“, „Co slyšíš?“, „Co cítíš?“, 7. Spontánní projev – komentování. (Knapcová 2006)

Systém VOKS poskytne neocenitelnou službu zvláště tam, kde pracujeme s dětmi, které zdánlivě nemají o komunikaci vůbec zájem. Obvykle špatně rozumějí, nechápou, že ukázáním na symbol mohou odpovědět na otázku, nerozumějí symbolům, neudržují oční kontakt. Často jde o děti s poruchou autistického spektra, pro něž také byla metoda původně vytvořena. Zde bývá vhodné postupovat přesně podle struktury VOKS, lekci za lekcí. Můžeme tak dospět k pozitivnímu obratu v komunikaci.

V běžné praxi se ovšem často neužívá metoda VOKS jako celek, ale s rozstříhanými kartičkami nalepenými na suchý zip; odborníci i rodiče pracují různým způsobem. To jistě nemusí být špatný postup, kartičky mohou pomoci například při znázornění věty, mohou zpřehlednit sdělení. Práce s rozstříhanými kartičkami však příliš nepřeje modelování u dětí, které již rozumějí principu komunikace se symboly či fotografiemi, umějí například pomocí symbolu odpovědět na otázku, jsou schopny sledovat komunikačního partnera, který modeluje. Manipulace s kartičkami totiž komunikaci a modelování v každodenních běžných situacích velmi zdržuje a často i znesnadňuje. Zkusme si z kartiček poskládat třeba větu o pěti slovech, jejíž pomocí budeme komentovat něco, co zrovna děláme, kartičky vrátit (nalepit) na stejné místo v knize a modelovat hned větu jinou. Prodlevy v komunikaci budou velmi nepřirozené a modelování se nám nebude příliš dařit. Nevýhodou také je, že kartičky se často ztrácejí, nemají stabilní místo v knize a dítě tak postrádá neměnnou vizuální oporu, kde jednotlivá slova hledat. Proto je v řadě případů vhodnější používat komunikační tabulky a knihy, které nejsou rozstříhané na jednotlivé kartičky. Práce s rozstříhanými kartičkami není většinou vhodná ani pro děti s tělesným postižením, které manipulace s nimi často stojí tolik úsilí, že nelze mluvit o funkční komunikaci.

Jak na modelování prakticky?

Začít s potenciálními uživateli AAK modelovat je v prostředí pracovny logopeda či speciálního pedagoga poměrně jednoduché. Je to totiž omezeno na relativně krátký čas terapie a několik komunikačních témat, pro něž lze slovní zásobu předem celkem dobře připravit a doplnit ji tabulkou jádrové slovní zásoby. Větší problém nastává při zavádění v běžném prostředí rodin, kde je komunikace přece jen komplexnější. Výběr okrajové (tematické) slovní zásoby, který by pokryl řadu situací všedního dne, není vždy snadný.

Jaká slova by tedy mohla obsahovat komunikační kniha, kterou si vytvoří logoped pro účely modelování při terapiích u neverbálního dítěte? Pokud si takový materiál vytváříme, zabere nám pochopitelně nějaký čas sestavení slovní zásoby a výroba tabulek. Pak už ale můžeme materiál používat v rámci běžných činností při intervenci a nemusíme nácviku věnovat v podstatě žádný čas navíc. Jako základ lze použít tabulku jádrové slovní zásoby, která je zobrazena v tomto článku, nebo již citované tabulky jádrové slovní zásoby z webu i-sen.cz. Doplnit je můžeme například tabulkou symbolů nebo fotografií pro činnosti, které při terapii děláme (např. procvičování orální motoriky, masáže, písničky, práce s obrázky, puzzle, počítač, tablet…), včetně fotografií konkrétních pomůcek (bublifuk, foukačka, pexeso, pastelky, symboly pro jednotlivé písničky, říkanky…). Už takový základní materiál nabízí hodně možností, jak modelovat jádrová i tematická slova. Můžeme dítěti ukazovat v přirozené situaci, jak může něco komentovat, o něco požádat, něco odmítnout, něco hodnotit (**Já** a **ty** budeme **koukat** na **obrázky**, **puzzle** se mi **líbí, nechci písničky**, **masírování** se mi **nelíbí,** uděláme **velkou bublinu**…). **Modelujeme tak, že při vyslovení tučně označených slov ukazujeme na příslušný symbol v tabulce nebo slovo doprovodíme znakem. Není nutné snažit se modelovat každé slovo ve větě, působilo by to i nepřirozeně.** K tomuto základnímu materiálu můžeme vytvořit další tabulky, přes které lze s dětmi konverzovat (osoby, které s nimi přišly, dopravní prostředky, kterými přijely, počasí, jídla, co mohly mít k snídani, která mohou chutnat jim nebo nám, pohádky, na které se mohly dívat…).

Jak vytvořit materiály?

K vytvoření komunikačních tabulek jádrové i tematické slovní zásoby lze použít volně šiřitelné nebo online zdroje. Například pro tvorbu tabulek z fotografií se velmi dobře hodí online šablona kanadské organizace Connectability, která je sice v angličtině, ale s intuitivním ovládáním (dostupné z https://connectability.ca/visuals-engine/). Tabulky si lze vytvořit také například v programu Pictoselector, který je možné stáhnout zdarma a používat ho i v češtině. Při častějším sestavování takových materiálů se vyplatí pořídit si specializovaný software, který je ale placený – v češtině jsou dostupné programy Altík, InPrint, Symwriter nebo Boardmaker. Všechny tyto programy obsahují tisíce symbolů a možnost vytvářet si a tisknout pomůcky podle potřeby, a to nejen pro alternativní komunikaci, ale i pro běžnou logopedickou terapii. Pokud bychom nechtěli nic tisknout, lze užít také různé aplikace pro tablety (např. GoTalk

proLékaře.cz | 15.2.2026

NOW, Grid for iPad, Speech Mate, Snap Core First). Vhodné může být také využití manuálních znaků, a to zejména pro jádrovou slovní zásobu.

Diskuse

Složení jádrové i tematické slovní zásoby v češtině by si zasloužilo důkladnou pozornost: výzkumy na toto téma v češtině by jistě mohly být velmi přínosné. Stejně tak je před námi na poli AAK velký úkol – zvládnutí české gramatiky v komunikačních aplikacích s hlasovým výstupem, kde je velmi nesnadné nastavit slova tak, aby tvořila správnou českou větu ve více situacích. Zde bude zřejmě nutná i spolupráce přímo s tvůrci aplikací. Odborná spolupráce logopedů a akademiků by byla přínosná také v oblasti vytváření českých elektronických souborů komunikačních mřížek, které by byly alespoň volitelnou součástí aplikací pro tablety, odrážely by potřeby uživatelů s různými počátečními komunikačními kompetencemi a umožňovaly personalizaci. Takové sety nelze jen přeložit z cizích jazyků, kde jsou dostupné, ale bude třeba je vytvořit originálně pro český jazyk, nebo je alespoň odborně adaptovat. Pro uživatele i jejich rodiny jsou pro práci s aplikacemi velmi důležité – vytvářet komunikační soubory pro konkrétního uživatele úplně od začátku není snadné ani pro odborníka v praxi, natož pro rodiny, a to nejen z časových důvodů. Výzkumy by si také zasloužil přínos včasné augmentativní komunikace dětí v předškolním věku, u kterých se řeč rozvíjí nedostatečně.

Závěr

Komunikace je jedním ze základních lidských práv a nedostatek komunikačních prostředků může mít negativní vliv na vyvíjející se intelekt dítěte i na jeho chování. AAK by tedy neměla být jen „krabičkou poslední záchrany“ tam, kde se přes všechnu snahu nepodařilo nastartovat mluvenou řeč. Vhodné užití AAK může také přechodně podpořit jazykový rozvoj dětí v období, kdy ještě nemluví, ačkoliv u nich rozvoj mluvené řeči předpokládáme. Užití jádrové slovní zásoby pro tvorbu komunikačních materiálů i při výuce znaků může přispět k tomu, že AAK obsáhne více situací každodenního života a nabídne uživateli více možností, jak v nich reagovat. Modelování při zavádění podpory komunikace pomocí symbolů a znaků může výrazně napomoci přirozenějšímu užívání metod AAK.

Literatura

CASTAÑEDA, C., FRÖHLICH N., WAIGAND, M., 2017. *Modelling in der Unterstutzten Kommunikation. Ein Praxisbuch fur Eltern, peadagogische Fachkrafte, Therapeuten und Interessierte.* Heigenbrucken, Monika Waigand. ISBN 978-3-947464-00-5.

BEUKELMAN, D.R., MIRENDA, P., 1998. *Augmentative and Alternative Communication.* Second Edition. Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co.

FOSTER SKALOVÁ, P., KUNOVÁ, A., ŠAROUNOVÁ, J., 2021. *Jak si porozumět, domluvit se a společně si hrát – Neverbální dítě v mateřské škole.* Praha: Pasparta. ISBN 978-80-88290-73-5.

KNAPCOVÁ, M., 2006. *Výměnný obrázkový komunikační systém.* Praha: IPPP ČR. ISBN 80-86856-14-3, 90 stran.

ŠAROUNOVÁ, J. a kol., 2014. *Metody alternativní a augmentativní komunikace.* Praha: Portál, ISBN 978-80-262-0716-0.

Internetové zdroje:

COMMUNITY LIVING TORONTO, 2022. Create Visual Supports for your child. Connectability.ca [online]. Toronto, Kanada: Community Living Toronto. [cit. 18. 4. 2022]. Dostupné z https://connectability.ca/visuals-engine/

PRC-SALTILLO, 2020. 100 High Frequency Core Words. Aaclanguagelab.com [online]. Wooster, USA: PRC-Saltillo. [cit. 17. 12. 2021] Dostupné z https://aaclanguagelab.com/resources/100-high-frequency-core-word-list

Seznam slov v angličtině založen na:
- Banajee – seznam slovníku batolete
- Dolch Pre-Primer & Primer
- Gail Van Tatenhove – prvních 50 slov
- LAMP Starter Words
- PRC Core Starter Sets
- Klinická praxe

ŘÍHOVÁ, L., 2019. Být komunikačním vzorem. I-sen.cz [online]. Česká republika: Komunitní organizace iSEN. [cit. 17. 12. 2021] Dostupné z https://www.i-sen.cz/clanky/praxe/byt-komunikacnim-vzorem

V článku jsou použity některé pomůcky nebo jejich fotografie vyrobené v programech Symwriter a InPrint se symboly Widgit. Widgit Symbols©Widgit Software 2002–2020, www.widgit.com. Více o programech zde: https://www.alternativnikomunikace.cz/stranka-software-info-a-technicka-podpora-106 [cit. 6. 1. 2022]

Software Pictoselector: dostupné z https://www.pictoselector.eu/cs/ [cit. 6. 1. 2022]